

Femte Thule-Ekspedition fra Grønland til Stillehavet.

Geografisk Tidsskrift, Bind 27 (1924)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0027-PDF/gto_0027_68805.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=68805>

pdf genereret den : 22/5-2008

mod Trawling paa Søterritoriet fremgaar derfor klart af „Dana“s Fiskeforsøg, og paa den anden Side forstaar man efter dem, at Trawldamperne — trods den store dermed forbundne Risiko — alligevel føler sig fristet til at søge ind paa den forbudte Grund.

For at undersøge Torskens Væxt og Vandringer ved Island mærkedes og udsattes et betydelige Antal store Torsk (over 70 Centimeter lange) ved Nord- og Østkysten. Ligeledes blev der mærket og udsat nogle Hundrede store Rødspætter ved Islands Nordkyst.

Paa den sidste Del af Togtet arbejdede „Dana“ ved Færøerne (fra 1. til 12. August), hvor der foruden hydrografiske Undersøgelser navnlig foretoges Undersø-

gelser af Mængden af Yngel af Torsk, Sild og Sej ved Kysterne og i Fjordene. Paa Hjemrejsen blev Lerwick paa Shetlandsøerne anløbet, navnlig for at skaffe Oplysninger om det store Sildefiskeri der, hvor foruden britiske ogsaa tyske, hollandske og svenske Fartøjer deltager.

Som man ser, var Togtet helliget til Undersøgelse af praktiske Fiskerispørgsmaal. Det begunstigedes i høj Grad af Vejret og af den store Imødekommenhed og Interesse, som vistes Undersøgelserne paa Island og Færøerne, hvor Befolkningens Hovederhverv jo er Fiskeriet.

1. Sept. 1924.

Dr. Johs. Schmidt.

Femte Thule-Ekspedition fra Grønland til Stillehavet.

Knud Rasmussens Rejser og Ekspeditioner har alle haft et fælles Maal, nemlig at udforske Eskimofolkernes Vandringer, og allerede i 1910, samtidig med at Stationen Thule blev oprettet, fremsatte han i „Geografisk Tidsskrift“ en Plan til en Ekspedition med Centraleskimoerne og det nordamerikanske Arkipelag som Maal. Han søgte allerede den Gang at realisere denne Ekspedition fra Vest mod Øst for senere at supplere Undersøgelserne ved Ekspeditioner i Grønland. Forholdene medførte, at han løste Opgaven ved at gaa frem i omvendt Orden af den oprindelige Plan; med Handelsstationen Thule som Udgangspunkt foretog han de to første Thule-Ekspeditioner til det nordlige Grønland og foretog senere en Rejse til Angmagssalik, og først i 1921 var han i Stand til at starte Ekspeditionen til det nordamerikanske Arkipelag, bl. a. ved Statsunderstøttelse paa Finansloven.

Ekspeditionen — Femte Thule-Ekspedition under Protektorat af H. M. Kong Christian X — forlod Godthaab, Sydgrønland, den 7. September 1921 med Motorskibet „Søkongen“, ført af Kaptajn P. M. Pedersen og bygget med Ekspeditionen for Øje. Den 18. September ankom Skibet til en Ø ved Lyon Inlet, som Knud Rasmussen gav Navnet Danske Øen; her slog man Lejr og byggede Hus, som stod færdigt den 28. September.

Ekspeditionens Medlemmer var:

Knud Rasmussen, Leder og Folklorist,
Peter Freuchen, Kartograf,
Kaj Birket-Smith, mag. scient., Etnograf,

Therkel Mathiassen, cand. mag., Arkæolog,
Helge Bangsted, Sekretær,
Jacob Olsen, grønlandsk Tolke, samt
6 Polareskimoer fra Kap York Distriktet.

Med Danske Øen som Hovedkvarter udgik der nu i de følgende 2 Aar en Række Ekspeditioner mod Nord, Vest og Syd med gode Resultater og ofte ikke uden Oplevelser.

Saaledes som forudsat vendte Magistrene Birket-Smith og Mathiassen samt Jacob Olsen hjem i Efteraaret 1923 via New York. Peter Freuchen, der i Januar 1922 havde paadraget sig Koldbrand og Forfrysninger i en Fod, paatog sig til Trods herfor efter at være nogenlunde restitueret at føre Ekspeditionens Eskimoer over Baffin Land til Thule. Han startede i Januar 1924 og blev afhentet ved Lancaster Sound af „Søkongen“. Eskimoerne blev landsat ved Kap Seddon; Freuchen selv hjemgaar i September i Aar over Grønland. Bangsted returnerer ligeledes i Løbet af September fra Canada.

Knud Rasmussen forlod Danske Øen d. 11. Marts 1923 for at begive sig paa sin store Tur mod Vest. Han blev ledsaget af Helge Bangsted til Munden af Pelly Bay, hvor de skiltes d. 28. Marts, og hvorfra Knud Rasmussen med sine to Polareskimoer Miteq (Edderfuglen) og Arnarulunguaq (Søster til Ajako, der var med paa II. Thule-Ekspedition), der har været hans Ledsagere paa hele Turen, fortsatte over King Williams Land mod Kent Peninsula. I Juli 1924 modtog Komitéen en Meddelelse fra den i de Egne kendte

danske Kaptajn Klíngenberg-Jørgensen om, at Knud Rasmussen i Foraaret 1923, vist i Maj, havde sendt en Mand til Kent Peninsula for at proviantere og paa dette Tidspunkt befandt sig 80 eng. Mil Øst for dette Punkt. Kaptajnen oplyser yderligere, at Isforholdene det Aar har været yderst vanskelige og sikkert har lagt Knud Rasmussen store Hindringer i Vejen.

Udover denne Andenhaandsmeddelelse har man intet hørt fra Knud Rasmussen, før Komitéen d. 14. August modtog et Telegram, der melder hans Ankomst til Kotzebue Sound, alt vel. Det synes heraf at fremgaa, at Knud Rasmussen trods sine fyldte 44 Aar endnu kan bringe Overraskelser.

Meddelelsen fra Knud Rasmussen gaar ud paa, at han er tilfreds med Ekspeditionens Resultater; han konstaterer en utvivlsom Forbindelse mellem Eskimoerne paa hele den berejste Strækning, og det grønlandske Sprog forstaaes fra Grønland til Stillehavet. Han medbringer levende Billeder fra de berejste Egne, optaget af Filmsfotograf Leo Hansen, der rejste herfra i Sommeren 1923 for at møde Knud Rasmussen

ved Kent Peninsula. Ifølge senere Telegram har Knud Rasmussen fuldført Studier af Indlandsfolkene ved Kotzebue Sound og har derefter med den russiske Sovjet-Regerings gennem Udenrigsministeriet opnaaede Tilladelse i Sine med en lejet Skonnert „Teddy Bear“ at krydse over Beringstrædet til East Cape. Knud Rasmussen venter at være for hjemgaaende i November efter dog først at have besøgt Yukondeltaet og Bristol Bay.

Da der ikke bor Eskimoer andre Steder i Sibirien end ved East Cape, danner dette Sted mod Vest og Angmagssalik mod Øst Yderpunkterne for den eskimiske Race. Knud Rasmussen har i 14 Aar gennem sine Ekspeditioner og Rejser faaet Lejlighed til personlig at iagttage og studere Eskimostammens forskellige Afskygninger og til at optage folkloriske Førstehaandsstudier, da han taler deres Sprog; han har saaledes løst den Opgave, han satte sig som ung.

22. September 1924.

M. Ib Nyeboe,
Ingeniør.

Foreløbig Beretning om Femte Thule-Ekspedition fra Grønland til Stillehavet.

I.

Femte Thule-Ekspedition afrejste i Sommeren 1921 under Knud Rasmussen's Ledelse med det Hovedformaal at studere Eskimoerne uden for Grønland, først og fremmest de centrale Stammer Vest for Hudson Bay. Kun to af Ekspeditionens Medlemmer er vendt hjem, og nedenslaaende gengives med Komiteens Tilladelse en foreløbig Beretning om deres etnologiske Undersøgelser. Ved Ekspeditionens endelige Afslutning vil der blive givet Rapport om Rejserne, Folklore, kartografiske og naturvidenskabelige Resultater m. m.

Antropologi, Sprog og materiel Kultur.

Af

Mag. scient. Kaj Birket-Smith.

Stammernes Udbredelse.

De Eskimo-Stammer, som mest indgaaende blev studeret af 5. Thule-Ekspedition, kan sprogligt og kulturelt deles i tre forskellige Grupper.

Den nordligste af disse omfatter Tununermiut ved Ponds Inlet, Iglulingmiut ved Fury and Hecla Strait og paa Østkysten af Melville Peninsula og Aivilingmiut ved Repulse Bay og paa Vestsiden af Roe's Welcome. Siden den oprindelige Stamme, Sadlermiut, paa Southampton Island uddøde i 1902, har Aivilingmiut ogsaa taget denne store Ø i Besiddelse. Hele

denne Grupper samlede Folketal er kun lille, idet det efter Therkel Mathiassen's Optælling beløber sig til 507 Personer. Disse Stammer, i hvert Fald Tununermiut og Aivilingmiut, er ogsaa mest paavirkede af hvide Mænd.

Den vestlige Gruppe omtales gerne af de andre Eskimoer som Netsilingmiut, men foruden den Stamme, som egentlig bærer dette Navn, er der i Virkeligheden flere andre, som hører herhen. Eskimoerne paa Simpson Peninsula er kendt som Arviligjuarmiut. Det er en ret stor Stamme, af hvilken flere Medlemmer nu